

Usein kysytyt kysymykset (UKK) - Kunta-alan sopimukseton tila ja työtaistelutoimenpiteet

8.3.2022

Kunta-alan neuvottelut keskeytyivät KT Kuntatyönantajan ilmoituksella 28.2. Kunta-ala siirtyi sopimuksettomaan tilaan 1.3.2022 alkaen.

Maaliskuun alussa Tehy, Super sekä pääsopijajärjestöt Juko ja JAU julistivat ylityö- ja vuoronvaihtokiellon. Kiellon aikana kyseisten liittojen jäsenet eivät saa tehdä ylityötä eivätkä vaihtaa työvuoroja työnantaja-aloitteisesti. Myös oma-aloitteisia vuoronvaihtoja tulee välttää, vaikka työnantaja hyväksyisi ne.

Mitä virka- ja työehtosopimusta noudatetaan sopimuksettoman tilan ollessa voimassa?

Sopimuksettomassa tilassa työpaikoilla sovelletaan edeltävän virka- ja työehtosopimuksen määräyksiä, kunnes uusi sopimus tulee voimaan. Tätä kutsutaan jälkivaikutukseksi.

Ovat työtaistelutoimenpiteet sallittuja sopimuksettomassa tilassa?

Työtaistelutoimet ovat sallittuja sopimuksettomassa tilassa. Viranhaltijoiden työtaisteluoikeutta on lainsäädännöllisesti rajoitettu.

Ovatko ylityö- ja vuoronvaihtokiello työtaistelutoimenpiteitä?

Ylityö- ja vuoronvaihtokiello on työtaistelutoimi.

Kuka päättää SPALin työtaistelutoimenpiteistä?

SPALin työtaisteluista päättää liittohallitus. Liittohallitus tarkastelee aktiivisesti tilannetta edellä mainitun rajoitetun työtaistelun mahdollisuuden osalta.

Tehyn ja Superin sekä JUKOn ja JAUn (JHL ja Jyty) antamat lakkovaroitukset

Tehy ja SuPer ovat antaneet lakkovaroituksen 3.3.2022. Myös JUKO ja JAU (JHL ja Jyty) ovat jättäneet Jyväskylää ja Rovaniemen kaupunkia koskevan lakkovaroituksen 7.3.2022.

Mihin työnantajatahoihin Tehyn ja Superin antama lakkovaroitus kohdistuu?

Lakko koskee eräin rajoituksin kuutta sairaanhoitopiiriä, jotka ovat Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri. SPALilla ei ole tietoa siitä, koskeeko lakko ensihoidon tehtäviä.

Kuinka kauan Tehyn ja Superin lakko kestäisi toteutuessaan?

Lakko olisi kahden viikon mittainen. Se alkaisi perjantaina 18.3.2022 klo 6 ja päättyisi perjantaina 1.4.2022 klo 6.

Mitä lakko tarkoittaa työtaistelutoimena?

Lakko on ammattiliiton tekemä päätös, jolla on määrätty, että työntekijät tai viranhaltijat jäävät kokonaan pois työstä ilmoitettuna ajankohtana. Lakon tarkoituksena on vauhdittaa työehtosopimusneuvotteluita. Liiton jäsenet ovat velvollisia noudattamaan lakkopäätöstä sen uhalla, että heidät voidaan erottaa liitosta.

Milloin ja kenelle lakosta on ilmoitettava?

Työriidasta johtuvasta työnseisauksesta tai sen laajentamisesta on ilmoitettava kirjallisesti viimeistään kahta viikkoa ennen aiottua työnseisausta valtakunnansovittelijalle ja työnantajalle. Ilmoituksessa on mainittava työtaistelun syy, työtaistelun alkamisajankohta ja työtaistelun laajuus. Työtaisteluilmoitusta voidaan pitää eräänlaisena uhkavaatimuksena, jonka antamisen jälkeen aloitetaan yleensä sovintoneuvottelut valtakunnansovittelijan johdolla.

Voiko lakkoa siirtää?

Työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää, varatakseen riittävästi aikaa sovittelua varten, työtaistelun alkamisajankohtaa enintään 14 vuorokautta. Lakon siirtäminen on mahdollista, mikäli työriidasta aiheutuva työnseisaus tai sen laajentaminen kohdistuu sen laajuuden tai laadun vuoksi yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai vahingoittaa huomattavasti yleistä etua. Virkamiesten ja viranhaltijoiden palvelussuhteen ehtoja koskevassa riidassa siirto voi olla 14 vuorokauden lisäksi enintään seitsemän vuorokautta.

Mitä on suojelutyö?

Suojelutyöllä tarkoitetaan työtä, jonka suorittaminen työtaistelua toimeenpantaessa on välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi tai sellaisen omaisuuden suojelemiseksi, joka työtaistelun johdosta vaarantuu erityisesti. Viranhaltija ei voi kieltäytyä suojelutyöstä, vaikka se ei kuuluisikaan hänen varsinaisiin virkatehtäviin. Suojelutyön tarkemmasta sisällöstä ja laajuudesta ei ole määrätty laissa, vaan käytännössä suojelutyöstä ja sen sisällöstä sovitaan työmarkkinaosapuolten kanssa ennen työtaistelun alkamista.

Mitä on hätätyö?

Suojelutyötä ei voi sekoittaa hätätyöhön. Työnantaja saa teettää työaikalain mukaan hätätyötä, jos ennalta arvaamaton tapahtuma on aiheuttanut keskeytyksen säännöllisessä toiminnassa tai vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen tai hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön vaarantumiseen.

Voidaanko hätätyöhön velvoittaa lakon vuoksi?

Pelkästään lakon vuoksi ei voida velvoittaa hätätöihin. Lakosta ilmoitetaan aina vähintään 14 vuorokautta ennen sen alkamista. Tästä seuraa, että lakko itsessään ei ole työaikalain tarkoittamalla tavalla ennalta arvaamaton tapahtuma. Hätätyömääräys voi olla lakonkin aikana mahdollista esimerkiksi luonnonkatastrofin tai suuronnettomuuden sattuessa.

Työnantajan on tehtävä hätätyöstä aina työsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus, johon tulee liittää luottamusmiehen lausunto. Työsuojeluviranomainen ryhtyy toimiin mahdollisen perusteettoman hätätyön estämiseksi. Työnantajan edustaja voidaan tuomita työaika rikkomuksesta sakkorangaistukseen, jos hätätyöltä puuttuu lainmukainen peruste.

Voiko työtaistelun ulkopuolella oleva työntekijä ja viranhaltija kieltäytyä suorittamasta työtaistelun alaisia työtehtäviä?

Työtaistelun ulkopuolella olevalla työntekijällä ja viranhaltijalla on oikeus kieltäytyä suorittamasta työtaistelun alaisia työtehtäviä. Työsuhteisten osalta asiasta ei ole lainsäädäntöä, vaan se perustuu oikeuskäytäntöön. Viranhaltijoiden osalta laki kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksesta säätelee, että viranhaltija ei ole velvollinen suorittamaan lakon tai saarron alaisia tehtäviä. Viranhaltija on kuitenkin velvollinen omien virkatehtäviensä lisäksi tekemään suojelutyötä.

SPALin työtaistelua koskevat sääntömääräykset ja työtaisteluvalmius

SPALin kannasta työtaistelun alkamiseen ja lopettamiseen päättää liittohallitus. Liittohallituksen päätös työtaistelun aloittamisasiassa on tehtävä kahden kolmasosan (2/3) enemmistöllä annetuista äänistä. Liittohallituksen päätökseen työtaistelun lopettamiseksi tarvitaan enemmistö (yli 50 %) annetuista äänistä. Päätös on jäsenyhdistyksiä sitova.

Kevään 2022 liittokierroksen osalta SPAL ja SPALin liittohallitus ovat toistaiseksi odottavalla kannalla eikä työtaistelutoimia koskevia päätöksiä ole tehty. Liittohallitus seuraa kuitenkin aktiivisesti tilanteen kehittymistä, ja on valmiudessa kokoontua lyhyelläkin varoitusajalla päätöksentekoa varten.

Koskeeko työtaistelutoimenpiteet SPAL/HAL-hätäkeskusjäseniä?

Valtiolla on saavutettu sopimusratkaisu 28.2.2022. Työtaistelusuunnitelmat tai -toimenpiteet eivät koske SPALin hätäkeskuksissa työskenteleviä jäseniä.

